

Під час дослідження потреб пролетаріату мислителі прийшли до висновку, що вони перебувають в антагоністичному (непримиренному) протиріччі з потребами й інтересами буржуазії, що й породжує класову боротьбу. За думкою Маркса, «найчастіше потреби народжуються прямо з виробництва або з положення речей, заснованого на виробництві». Філософія марксизму довела, що походження й розвиток людських потреб пов'язане з функціонуванням історично конкретних способів виробництва, всі види потреб зумовлені суспільно-історичним процесом, у якому беруть участь багато різноманітних чинників та насамперед продуктивні сили й виробничі відносини.

Підхід марксизму виявив основні закономірності розвитку потреб у класовому суспільстві, дотепер є одним з найбільш плідних у сфері економічного аналізу, що підтверджується масовою покупкою і знову зростаючим інтересом, що спалахнув до дослідження основної праці Маркса – «Капіталу» – у Німеччині й інших країнах в умовах світової фінансової кризи останнього часу.

Таким чином, погляди мислителів XIX століття на людину як суб'єкта потреб і споживача матеріальних благ і на суспільство як сферу потреб містили передумову, можливість переходу до трактування людини як виробника предметів потреб, а суспільства – як області виробництва матеріальних благ. Це явилось передумовою створення наукових галузей економіки й соціології.

О.В. Головка, канд. іст. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УГОРЩИНІ: АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Перший університет в Угорщині належить до найстаріших у Європі й був заснований у 1367 р. в Пейчі за короля Людовика I Великого, на основі патенту Папи Римського Урбана V.

Сучасна система вищої освіти Угорщини дуалістична – до неї входять університети та інститути (коледжі). Деякі коледжі входять до складу університетів і мають при них статус «коледжів-факультетів». Рівень бакалавра можна отримати в інститутах та університетах. Це, зазвичай, 3-річна програма навчання, яка може становити і 4 роки, в залежності від факультету (наприклад, медичний та юридичний). Наступний ступінь – магістр (MA) – потребує ще 2-х років навчання у ЗВО. Ступінь доктора (PhD) можна отримати лише з філософії та

гуманітарних наук, навчання займає від 1 до 3 років, і одним з обов'язкових критеріїв є написання науково-дослідницької роботи. Перед тим, як студенти отримують ступінь бакалавра або магістра, вони повинні скласти іспит на середній рівень знання іноземної мови на свій вибір. Англійська та німецька найпопулярніші.

На початку 90-х рр. XX ст. вищу освіту в Угорщині здобував невеликий відсоток молоді, кількість студентів (970 на 100 000 населення) була серед трьох найнижчих у Європі. Виправлення цієї ситуації стало одним з пріоритетів країни. Була створена нова законодавча база щодо вищої освіти (1993, 1996, 2006), що зумовило появу низки приватних ЗВО та розширення автономії державних закладів освіти. У 1999 р. Угорщина приєдналася до Болонської конвенції, первинною метою якої є створення єдиного європейського простору вищої освіти.

На сьогодні систему вищої освіти Угорщини представляють 18 державних, 1 недержавний університет, 12 державних коледжів, 26 релігійних навчальних закладів та 9 коледжів, що керуються громадськими фондами. Діяльність всіх навчальних закладів контролюється Міністерством освіти та культури Угорщини. Університети та коледжі працюють на основі державних ліцензій. Усі ЗВО розташовані в одному з п'яти «університетських міст» (Будапешт, Дебрецен, Пейч, Дьор, Мішкольц). Станом на 2010 рік в Угорщині навчалось понад 400 тисяч студентів. Найпоширенішими напрямками підготовки студентів є медицина, економіка та харчові технології.

Угорщина першою серед посттоталітарних держав Східної і Центральної Європи відмовилась від традиційної системи фінансування вищої освіти, і надала ЗВО право самостійно розподіляти державні кошти. Це призвело до того що державними коштами ЗВО фінансують, на сам перед, свою наукову діяльність і зміцнюють матеріально-технічну базу закладів. Освітня діяльність здійснюється за рахунок плати за навчання. Водночас в державі існує досить приваблива і гнучка система банківських студентських позик і різноманітних навчальних грантів, не тільки для молоді, але й для усіх, навіть літніх людей, хто бажає здобути вищу освіту. Заслуговує на схвалення та визнання національна політика угорської вищої школи. За обставин, коли освітній процес у ЗВО здійснюється угорською, англійською, німецькою, матеріальні переваги отримують лише студенти, які опановують знаннями угорською мовою.

Сучасна Угорщина бере участь у програмі Socrates/Erasmus Європейської Комісії, тому студенти угорських ЗВО не мають жодних проблем під час зміни навчальних закладів за межами Угорщини в одному з університетів-партнерів. За останні 10 років чисельність студентів вищої школи Угорщини збільшилась приблизно у двічі

завдяки залученню іноземних студентів яких приваблює досить висока якість вищої освіти у поєднанні з невисокою (за середньоєвропейськими показниками) сплатою за навчання. Угорські ЗВО не мають обмежень щодо участі в освітніх програмах ЄС. Зокрема, було запущено програму «Szchenyi 2020», яка передбачає фінансування ЄС та включає в себе галузь освіти.

Українсько-угорське співробітництво у сфері освіти відбувається у таких напрямках: взаємодія між Міністерством освіти і науки України та Міністерством людських ресурсів Угорщини; пошук, встановлення і налагодження зв'язків та розвиток співробітництва між українськими і угорськими навчальними закладами різних ступенів акредитації та фахової спрямованості; залучення українських студентів і молодих спеціалістів до участі у конкурсах на отримання стипендій з метою навчання у вищих навчальних закладах Угорщини та інших країн Європейського Союзу; забезпечення освітніх потреб української національної меншини в Угорщині та угорської національної меншини в Україні. Доктори і кандидати історичних, філологічних, фізико-математичних наук колишнього СРСР і незалежної України можуть викладати у ЗВО Угорщини без нострифікації за умов досконалого володіння угорською мовою з отриманням відповідного сертифікату та високого фахового рівня.

А.С. Инюхина, преп. (ХГУПТ, Харьков)

РУССКИЙ ЯЗЫК В ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПАРАДИГМЕ

В связи с пониманием процесса обучения иностранных студентов как процесса межкультурной коммуникации в последние годы наблюдается повышенный интерес к проблемам межкультурного взаимодействия преподавателей, украинских и иностранных учащихся в пространстве украинских вузов. Необходимо констатировать, что групповая форма обучения является ведущей при организации учебного процесса в вузах Украины, в том числе и в практике обучения русскому языку как иностранному.

Реальность современных украинских вузов такова, что в большинстве случаев невозможно сформировать группы моноязычные или мононациональные, более частая ситуация подразумевает работу преподавателя в полиэтнической учебной группе.

В отечественной педагогической и методической литературе можно встретить различные термины, используемые для обозначения